

Devolució de la jornada "Com ens organitzem després d'un foc i reflexions sobre la prevenció de futurs grans incendis"

Eslida, 16 d'agost de 2026 · 11.00 – 13.30 h

El 16 d'agost ens vam trobar a Eslida més de 100 persones, amb la voluntat de compartir informació, conèixer-nos i fer un primer pas cap a una coordinació conjunta després de l'incendi que ha afectat la Serra d'Espadà. Vam comptar amb la participació d'al voltant de 30 entitats i col·lectius, a més de nombroses persones del territori que hi van assistir a títol individual.

1. Benvinguda i context de l'incendi

La sessió es va obrir fent un resum de la situació de l'incendi a partir de l'últim informe disponible del 8 d'agost elaborat pel Centre d'Estudis Ambientals del Mediterrani (CEAM). A data del 16 d'agost, l'incendi es troba controlat, però encara no extingit. Ha afectat 12 municipis (Artana, la Vall d'Uixó, Alcúdia de Veo, Alfondiguilla, Onda, Eslida, Tales, Nules, la Vilavella, Betxí, Aín i, de manera molt més lleu, Xóvar), amb unes 9.500 hectàrees cremades — un 43% dins del Parc Natural i la resta en la seua zona d'influència. Es va remarcar que tot açò és Serra d'Espadà, més enllà dels límits administratius del parc.

Per a poder visualitzar amb més detall l'abast de l'incendi, adjuntem el mapa de la superfície afectada, publicat per Gerard Molés Safont: [enllaç al mapa](#).

Cal indicar que, després de la jornada, el CEAM ha publicat un informe més actualitzat, amb dades revisades sobre l'evolució i l'afectació de l'incendi. Podeu consultar-lo ací: [enllaç a l'informe](#).

2. Objectius de la trobada

Es van explicar els tres objectius principals de la jornada:

1. Conèixer millor la situació actual després de l'incendi.
2. Mapejar qui ja està treballant al territori i quines col·laboracions existeixen, per a evitar duplicar esforços.
3. Fer un primer pas cap a una coordinació conjunta entre persones, entitats i pobles.

3. Explicació tècnica sobre el procés post-incendi i recomanacions per a la prevenció

Seguidament, es va fer una explicació tècnica sobre el procés post-incendi i es van compartir recomanacions sobre la prevenció i els models de gestió de la Serra. Els punts principals d'esta intervenció van ser:

Sobre la regeneració de l'ecosistema

- Malgrat el dolor i la sensació de pèrdua que provoca veure el paisatge cremat, es va voler traslladar un missatge d'esperança: els ecosistemes mediterranis estan adaptats al foc; moltes espècies són rebrotadores i algunes, com la surera, tenen mecanismes de protecció natural davant les altes temperatures.
- És clau ara evitar la intervenció massiva i la sobrefreqüentació de la zona cremada (excursions, bicicletes, motos) per a no destorbar la recuperació natural del sòl i la vegetació.
- La regeneració ha de començar pel més xicotet (sòl, insectes, herbes, flors) abans d'arribar als arbres; és un procés que necessita temps, possiblement uns quants anys.
- Sovint, intervindre activament (maquinària, obertura de noves vies) genera més erosió i més cost que deixar que la natura es recupere pel seu compte, amb espai i temps.
- Es va destacar la importància de conservar els bancals de pedra seca, ja que retenen el sòl fèrtil i eviten l'erosió, especialment davant de pluges fortes en un terreny sense cobertura vegetal.

Sobre la prevenció i models de gestió

- Es va apuntar la necessitat de repensar el model de gestió dels espais protegits cap a models de governança més compartida amb la població del territori, sense deixar de banda el paper tècnic i jurídic de les institucions.
- Es va explicar l'existència dels plans tècnics de gestió forestal (ordinari, a partir de 25 ha contínues, i simplificat, per a superfícies menors) com a eina per a simplificar les autoritzacions d'actuacions forestals en zones no cremades, i com a possible via de treball col·lectiu entre persones propietàries.
- Es va recomanar que, davant de qualsevol replantació, es tinguen en compte criteris com la diversitat d'espècies pròpies de la Serra, la disponibilitat d'aigua per al manteniment posterior, i la valoració real dels recursos (econòmics i humans) necessaris.
- Va reconèixer que l'execució d'estos plans és física i tècnicament difícil: la maquinària no pot entrar en gran part del territori per l'orografia abrupta

(molts pendents i barrancs), de manera que els treballs i l'extracció de fusta cremada s'han de fer majoritàriament a mà.

- Davant la voluntat de molta gent de voler ajudar activament, es va recomanar que el primer pas seria l'avaluació de les zones afectades, que d'hauria de fer en grups molt reduïts (3-4 persones), evitant que massa gent pugui a la muntanya i es genere, sense voler-ho, més impacte del que es pretén evitar.

Com a suport visual a esta explicació, es va presentar un mapa amb la superposició de la zona del Parc Natural, la zona PORN (Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals), el límit de l'incendi i els ecosistemes afectats: [enllaç al mapa](#).

4. Torn de preguntes i aportacions

Durant l'espai de preguntes van sorgir les següents qüestions:

1. Sobre la **resposta institucional a l'incendi**, es van plantejar dubtes sobre la gestió dels primers moments de l'incendi, la disponibilitat de mitjans d'extinció, i la necessitat de fer una memòria i una avaluació de com es va gestionar l'emergència.
2. Sobre **experiències prèvies de reforestació**, una persona amb experiència de dècades en treballs de reforestació va compartir que zones ja tractades i reforestades han tornat a cremar, i va insistir en la importància de posar el focus en la prevenció i la ràpida extinció, per damunt d'altres actuacions.
3. Sobre **ajudes i propietat**, es va plantejar el problema que moltes ajudes exigeixen requisits (plans tècnics de gestió, escriptures) que gran part de la propietat forestal de la Serra no té. Es va assenyalar que els errors cadastrals i la manca d'escriptures són un obstacle històric que impedeix que les ajudes arriben als propietaris xicotets. Es va recomanar associar-se entre persones propietàries per a compartir tràmits i pèrits, i recurrir les normatives si no s'adapten a la realitat del territori.
4. Sobre **actuacions immediates en zona cremada**, es va aclarir que, mentre l'incendi no estiga declarat extingit, no és possible actuar-hi (per exemple, per a recuperar sendes). El pas recomanat és preparar un **manifest o posicionament conjunt d'entitats i ajuntaments**, i **sol·licitar una reunió amb la conselleria per a plantejar propostes concretes** amb metodologia definida.
5. Sobre la **protecció de la pedra seca**, es va suggerir cartografiar les estructures de pedra seca (visibles fins i tot per satèl·lit) i demanar-ne la protecció explícita.
6. Sobre la **participació ciutadana**, es va assenyalar que els processos d'informació pública i participació sovint no són prou reals, i que caldria que derivaren en processos de governança efectius amb la població del territori. Es va animar a mantindre la pressió i la insistència davant de l'administració.

7. Sobre **prevenció i autoprotecció futura**, diverses persones van insistir en la necessitat d'invertir més en prevenció que en extinció, i es va proposar la creació de brigades de bombers voluntaris amb cubes xicotetes a cada municipi, per a poder actuar amb immediatesa davant de futurs incendis.

5. Treball en grups: idees i propostes recollides

Després de la part introductòria, ens vam dividir en sis grups de treball per a reflexionar a partir d'una pregunta comuna: *què podem fer, des del nostre àmbit, per a contribuir a la recuperació i la prevenció de futurs incendis a la Serra?* Cada grup va treballar diferenciant, quan era possible, entre propostes de recuperació i propostes de prevenció.

A continuació, un recull de les idees principals aportades, agrupades per temàtica.

Recuperació

- Necessitat d'informació tècnica accessible tant per a la ciutadania com per als ajuntaments, i pensada perquè arribe a la població local, escoles i persones vingudes d'altres llocs que volen col·laborar.
- Impuls d'un treball de sensibilització específic sobre el procés de recuperació post-incendi: informar la població sobre els processos naturals de regeneració, els temps que requereixen, i quines actuacions els afavoreixen o els perjudiquen.
- La participació en el procés de recuperació ha de ser continuada en el temps, no puntual, i ha de construir-se de manera col·lectiva.
- Els grups locals d'acció han d'anar acompanyats de supervisió tècnica, evitant que la ciutadania actúe de manera descoordinada o poc segura.
- Potenciar projectes concrets ja en marxa de recuperació agrícola, com els bancs de terres (completant amb la idea de l'apadrinament de bancals), i projectes de recuperació i catalogació del patrimoni de pedra seca, incloent-hi la formació.
- Recuperació de punts d'aigua, assegurant que siguin accessibles per a la càrrega d'helicòpters.
- Importància de l'acompanyament psicològic en els municipis més afectats (es va posar com a exemple el cas d'Artana, amb més del 90% del terme cremat).
- Es reitera la petició d'una memòria de l'incendi: què ha passat, per què i com.

- Necessitat d'estudis tècnics específics per zona per a determinar les actuacions més adequades en cada espai, avançant cap a una recuperació adaptada a cada zona afectada.
- Manteniment i recuperació de les sendes tradicionals, per a evitar que s'òbriguen nous recorreguts de manera espontània que augmenten l'afecció sobre el terreny i afavorisquen l'erosió.
- Creació d'un comitè d'experts i agents del territori (incloent-hi entitats socials i locals) per a definir un pla de recuperació adaptat al context de la Serra d'Espadà, que incorpore també un pla de seguiment i avaluació.
- Incorporar un pla de recuperació de la fauna silvestre.
- Col·laboració amb els col·legis professionals (forestals, ambientals i altres àmbits relacionats amb la gestió del territori) que puguin aportar coneixement tècnic al pla de recuperació.
- Prioritzar que l'aprofitament de la fusta cremada es transformi localment, de manera que els recursos generats revertisquen en el mateix territori i ajuden a finançar la gestió forestal.
- Necessitat d'assessorament tècnic per a la creació de vivers de planta autòctona certificada.

Prevenició

- Promoure estils de vida i aprofitaments del territori (gestió forestal, ramaderia extensiva, agricultura) que contribuïssin al manteniment i gestió del paisatge, així com una gestió local de la biomassa forestal, que permeti reduir la càrrega de combustible i generar activitat econòmica al territori. Es va identificar com a repte de fons trobar i mantindre persones disposades a treballar en el medi rural, i la necessitat de generar condicions econòmiques i laborals favorables.
- Prohibició o regulació de la crema de restes agrícoles. Es va comentar la poca disponibilitat de mitjans de trituració.
- Debat obert sobre la incorporació del veïnat en tasques d'extinció, aprofitant el coneixement que té del territori. En este sentit, es proposa la creació d'unitats locals d'intervenció immediata, amb mitjans menuts i de fàcil accés, formades per persones que coneguen bé la zona.
- Reforçar la figura de l'educador/a ambiental, amb presència continuada en el territori (no puntual) i una formació transversal.

- Manteniment net de vials i sendes, i reducció del combustible forestal des dels ajuntaments.
- Augmentar el pressupost destinat a prevenció per damunt del d'extinció.
- Reclamar major inversió en bombers forestals i mitjans d'extinció.
- Necessitat de conèixer i difondre la normativa i els plans existents (autoprotecció d'urbanitzacions, plans locals de prevenció, normativa a nivell del parc i pla a nivell de la demarcació de Sogorb), fent-los accessibles a la ciutadania. S'apunta també la necessitat de fer seguiment del grau d'implementació d'estos plans locals, per a poder actualitzar-los si cal.
- Formació de persones propietàries de vivendes aïllades sobre els riscos i les mesures de prevenció que els correspon complir i supervisar.
- Importància de conservar i afavorir bosc madur, més resiliència davant el foc, amb el suport d'assessorament d'experts.
- Avançar cap a una estructura de mosaic del paisatge, com a alternativa a la continuïtat actual de la massa forestal, per a reduir la vulnerabilitat del territori davant el foc.
- Es va debatre també la introducció d'espècies de fauna silvestre com a eina de gestió de la vegetació i prevenció.

Transversals

- Mantindre estructurat i actiu en el temps el grup o xarxa que puga eixir d'esta jornada, perquè la motivació d'avui no es perda.
- Es va insistir en la importància de la governança i la col·lectivització com a condició perquè tot açò siga possible, i en la necessitat d'organitzar-nos per a no dispersar esforços.
- Crear una associació de propietaris forestals, tant per a articular els plans tècnics de gestió com per a fer pressió i participar en la governança del territori.
- Agilitzar els tràmits per a la gestió de la muntanya privada, tant en el dia a dia com, especialment, en situacions d'emergència, quan cal poder actuar amb rapidesa a l'hora de concedir autoritzacions i llicències.
- Necessitat de resoldre els problemes de cadastre i titularitat de parcel·les, que dificulten l'accés a ajudes i a la gestió forestal.

- Cal aclarir els mecanismes existents per a poder intervindre en finques de propietat desconeguda (autoritzacions, convenis, custòdia del territori, transferència al domini públic en cas d'interés ambiental o estratègic). Es reforça esta necessitat pel minifundisme i la dispersió de la propietat que caracteritza la Serra d'Espadà.
- Impuls d'entitats de custòdia del territori i identificació de fórmules de custòdia específicament orientades a la gestió forestal sostenible de finques abandonades pels seus propietaris.
- Es va apuntar la necessitat de revisar l'estat de pistes forestals ja aprovades però no executades.
- Es va assenyalar la manca d'informació i pedagogia sobre les alertes oficials (Generalitat): molta gent no sap on consultar-les ni què implica cada nivell d'alerta.
- Anàlisi tècnic-jurídic de les condicions amb què estan plantejades les ajudes actuals, per a poder exigir canvis amb arguments.
- Constituir un grup de suport amb coneixements legals que pugui ajudar a fer sol·licituds concretes a l'administració.
- Mobilitzar-se de cara a l'administració per a exigir no sols que arriben les ajudes, sinó que arriben amb prou recursos i s'implementen de manera eficaç i adaptada a les necessitats reals del territori.
- Necessitat d'avançar cap a un treball més interdisciplinari (forestals, biòlegs, administració, tècnics), reforçant la comunicació i la coordinació entre els diferents àmbits que hui en dia treballen de manera segmentada.
- Es va plantejar, com a debat obert, explorar vies de finançament alternatives, com concessions ambientals o una ecotaxa a qui visita la Serra, per a revertir-ne els recursos en la conservació del territori.

6. Mapa d'entitats i col·lectius del territori

Es va presentar el mapa col·laboratiu amb les entitats i col·lectius identificats fins ara a la Serra d'Espadà i el seu entorn, distingint entre entitats ja constituïdes que treballen des de fa temps al territori, i col·lectius o grups de mobilització sorgits arran de l'incendi (alguns encara sense nom o sense constituir-se formalment). [Enllaç al mapa](#).

Es va llegir un llistat ampli d'entitats ja identificades, amb la voluntat explícita de fer-lo créixer: es demana a qualsevol entitat, grup o col·lectiu que no estiga identificada encara al mapa que pose en contacte emplenant el següent [formulari](#) per poder

incorporar-la. L'objectiu final és que tothom puga identificar quines entitats estan actives al seu municipi o als voltants i posar-se en contacte amb elles.

7. Proposta de grup de comunicació

Per a facilitar la coordinació, es va llançar una proposta concreta: crear un grup de comunicació (per exemple, un grup de WhatsApp) amb un/a representant nomenat per cada entitat o col·lectiu ja actiu al territori. La idea no és crear una xarxa nova que substituïska les ja existents a nivell local dels diferents pobles, sinó connectar-les entre elles per a evitar duplicitats i fer fluir la informació de manera transversal.

Es va proposar també la incorporació dels ajuntaments a este espai de comunicació, bé de manera directa (amb una persona de referència), bé a través d'una entitat que ja hi col·labore, ja que són agents clau que rebran informació i ajudes rellevants per a tot el procés.

Es contactarà a totes les entitats identificades per identificar les persones representats interessades en formar part d'aquest grup de comunicació.

8. Pròxims passos

- **Propera jornada de treball**, per a aterrar i aprofundir en les propostes recollides durant la sessió: **16 de setembre**, de 18.00 a 20.00 h (proposta d'ubicació: Artana).
- **Trobada dels Pobles de la Serra d'Espadà**, on es farà la devolució de la jornada de treball del 16 de setembre a tota la població i entitats del territori: **26 de setembre**, a Suera.
- Totes les persones inscrites al formulari rebran les conclusions de la jornada, així com les de la jornada de treball i les actualitzacions successives del procés. Si encara no us heu inscrit, ho podeu fer ací: [enllaç al formulari](#). Per a qualsevol pregunta o per a contactar directament, podeu escriure a info@connectanatura.org.